
ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

УДК 323.1

DOI: 10.33663/1563-3349-2020-87-453

К. М. ВІТМАН

ПЕРЕДІСТОРІЯ ТА ЗАГРОЗА ВІДНОВЛЕННЯ КОНФЛІКТУ В ПІВНІЧНІЙ ІРЛАНДІЇ ПІСЛЯ BREXIT

Розглядається конфлікт у Північній Ірландії як приклад деструктивного етнополітичного процесу та загроза його відновлення. Аналізується передісторія цього тривалого етнополітичного та етноконфесійного протистояння в Європі, яке сягає витокami XII ст. і, як прогнозує автор, не може бути остаточно розв'язане в інший спосіб, ніж возз'єднання Ірландії. Велика Британія після виходу з ЄС опинилася перед складним вибором: 1) сприяти інтеграційним тенденціям у відносинах між Північною Ірландією та Республікою Ірландія, відмовляючись від встановлення жорсткого кордону, цим самим нейтралізуючи невдоволення радикально налаштованих представників католицької та протестантської громад; 2) ігнорувати конфліктогенний фактор та встановити жорсткий кордон, безпосередньо закладаючи підвалини для ескалації конфлікту. Втім обидва варіанти розвитку подій в кінцевому підсумку можуть призвести до возз'єднання Ірландії.

***Ключові слова:** Північна Ірландія, Велика Британія, Республіка Ірландія, Європейський Союз, етнополітичний конфлікт.*

Vitman Kostantyn. Background and threat of Northern Ireland conflict resumption after Brexit

The conflict in Northern Ireland is studied as an example of a destructive ethno-political process and the threat of its resumption as well. The background of this long ethno-political and ethno-confessional confrontation in Europe, which dates back to the 12th century, is analyzed. After leaving the EU, Great Britain faced a difficult choice: 1) to promote integration trends between Northern Ireland

---

© ВІТМАН Костянтин Миколайович — доктор політичних наук, професор Національного університету «Одеська юридична академія»; ORCID: 0000-0003-3586-9614, e-mail: knwittman@gmail.com

and the Republic of Ireland, refusing to establish a rigid border, thereby neutralizing the discontent of the radical representatives of the Catholic and Protestant communities; 2) ignore the conflict factor and establish a rigid border, directly contributing to the escalation of the conflict. However, both scenarios may ultimately lead to the reunification of Ireland.

Key words: Northern Ireland, Great Britain, Ireland, European Union, ethnopolitical conflict.

Деструктивні етнополітичні процеси на терені Європейського Союзу як одного з найбільших інтеграційних наддержавних утворень у світі завжди були об'єктом підвищеного інтересу наукової спільноти. Незважаючи на те, що авторитетні вітчизняні етнополітологи закликають наукову спільноту залишатися об'єктивною та утримуватися від оціночних суджень у своїх дослідженнях [1, с. 48], руйнівний вплив окремих етнополітичних процесів на етнос та державу як форму самоорганізації етносу очевидний. На думку Ю. Римаренка, Л. Шкляра та С. Римаренка, перебуваючи на різних рівнях цивілізаційного розвитку, етноси завжди розвивалися шляхом самоорганізації, тому державність постає на певному етапі розвитку етносу, що прагне самозбереження, самовідтворення і саморозвитку, виконуючи низку функцій, необхідних для повноцінної життєдіяльності етносу [2, с. 56].

В. Андріяш визначає етнополітичні процеси як «складний комплекс різнопланових явищ, які є відповіддю на процес розвитку етносу, що полягає у забезпеченні його нормального функціонування й захисту від розпаду, зникнення, зміни в існуванні або статусі під впливом поширення глобалізаційних процесів» [3, с. 86]. На думку дослідника, особливо ретельного вивчення потребує проблема створення загальних підходів до визначення етнополітичних процесів, які відбуваються на тлі конкретно-історичних політичних реалій, та вивчення зарубіжного досвіду розвитку етнополітичних процесів, яке й планується провести у статті. З одного боку, етнополітичні процеси не перешкоджають розвитку етносу та державності як найвищому шаблю його інституційного оформлення у вигляді нації, з іншого боку, виникає закономірне питання щодо характеру впливу етнополітичних та міжетнічних конфліктів, у ході яких руйнуються держави, відбувається сепарація етносів та на десятиліття чи навіть століт-

тя загострюється міжетнічна взаємодія. Конфлікт пропонуємо розглядати не у вузькому сенсі як безпосереднє протистояння сторін, що мають несумісні інтереси, а в широкому – як процес, що складається із декількох фаз.

Етнополітичний конфлікт визначається як зіткнення інтересів, цілей різних етносуб'єктів (націй, етносів, національних меншин, етнічних груп, їх організацій, об'єднань, рухів, політичних партій, окремих держав) між собою в сфері етнополітичних відносин [4, с. 5]. Етнополітичні конфлікти з великою ймовірністю виникають там, де у межах однієї етнополітичної системи об'єднуються різні за етнокультурними ознаками етноси, а Європейський Союз є саме таким об'єднанням. З огляду на необхідність перевірки гіпотези деструктивного впливу окремих етнополітичних процесів, а саме конфліктів, на розвиток етносу, метою статті є вивчення передісторії етнополітичного конфлікту в Північній Ірландії та загрози його відновлення після виходу Великої Британії з ЄС. Проблематика етнополітичних конфліктів є достатньо розробленою в Україні такими вченими, як Є. Головаха, В. Євтух, О. Картунов, А. Кіссе, В. Котигоренко, І. Кресіна, О. Маруховська, О. Майборода, М. Обушний, М. Панчук, Г. Перепелиця, С. Римаренко, Ю. Римаренко, Л. Шкляр, М. Шульга та інші. Однак сучасний етап перебігу конфлікту в Північній Ірландії після Brexit поки що не став об'єктом уваги вітчизняних дослідників. У історичній ретроспективі Ольстерський конфлікт досліджують: Л. Александрович, В. Андріяш, К. Горбатюк, О. Краєв, О. Ковач, О. Конвей, Р. Тейлор та ін.

У попередніх працях, оцінюючи можливі негативні етнополітичні наслідки Brexit, ми вже передбачали відновлення етнополітичного конфлікту в Північній Ірландії, яка є складовою Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, у її прагненні об'єднатися з Республікою Ірландією [5, с. 87]. Поки Республіка Ірландія і Велика Британія залишалися членами ЄС, то необхідності у возз'єднанні Ірландії не було, однак після Brexit ситуація кардинально змінилася. 31 січня 2020 р. Велика Британія офіційно залишила Європейський Союз, в якому була членом протягом 47 років, але прийнявши рішення на референдумі 2016 р. про вихід з ЄС для захисту національних інтересів та

реалізації власної політики в багатьох проблемних для ЄС сферах, зокрема міграційній. Як у Великій Британії, так і в ЄС багато виборців і політиків сподівалися, що рішення референдуму так і не буде імплементоване і навіть вдавалися до пошуків політико-правових механізмів скасування результатів волевиявлення британців з огляду на непрогнозовані наслідки дезінтеграції ЄС. Щонайменше до кінця 2020 р. діятиме перехідний період, протягом якого Велика Британія продовжуватиме застосовувати закони ЄС, але більше не буде представлена в інституціях Євро-союзу.

Для того, щоб зрозуміти, яким чином вплине Brexit на конфлікт у Північній Ірландії, необхідно коротко схематизувати його передісторію та окреслити сучасний стан. Автор повністю поділяє прийняту в етнополітології аксіому про те, що етнополітичні конфлікти остаточно не завершуються ніколи з огляду на їх ірраціональність, складність примирення сторін, несумісність цілей, бажання етнічного реваншу, а отже, чутливість його учасників до чинників відновлення етнополітичного конфлікту. Адже політичні еліти у майбутньому можуть скористатися багажем колишніх конфліктів для розпалювання міжетнічної ворожнечі та досягнення політичних цілей. Остаточно завершитись етнополітичний конфлікт може знищенням однієї сторони або взаємознищенням усіх конфліктуючих сторін.

Наразі подібна ситуація спостерігається на о. Ірландія, де представлені дві держави — Республіка Ірландія, під юрисдикцією якої перебувають близько п'яти шостих острова, і Північна Ірландія, яка є частиною Сполученого Королівства, і під юрисдикцією якої перебуває решта території острова. Відкритість кордону між Республікою Ірландія та Північною Ірландією в межах ЄС та безперешкодність руху товарів, послуг, робочої сили та капіталу (4 свободи економічної інтеграції ЄС) були головними засадами миру та етнополітичної стабільності у цьому конфліктогенному регіоні. Запровадження після Brexit прикордонного контролю між Північною Ірландією та Республікою Ірландією може призвести до відновлення конфлікту між католиками, які виступають за возз'єднання з Ірландією, і протестантами, які прагнуть залишитися у складі Великої Британії [6].

Конфлікт у Північній Ірландії в історіографії часто називають Ольстерським за однойменною назвою однієї з провінцій о. Ірландія, котрі оформилися в епоху гельського правління [7, с. 74]. Острів Ірландія – третій за розміром у Європі після Великої Британії та Ісландії – був історично розділений на п'ять територіально-адміністративних одиниць – провінцій: Ленстер, Манстер, Коннахт, Ольстер і Міт з доволі невизначеними кордонами. Пізніше провінцію Міт поглинув Ленстер, а наразі вони взагалі не мають жодного юридичного статусу, позаяк Ленстер, Манстер і Коннахт увійшли до складу Республіки Ірландії, а от Ольстер виявився розділеним між Північною Ірландією та Республікою Ірландією. Конфлікт у Північній Ірландії своїми витокami сягає XII ст., коли англо-нормандські завойовники вперше висадилися на території острова. За твердженням К. Горбатюк, це була перша англійська колонія, захоплення якої розтягнулося на п'ять століть, в результаті якого разом з Ірландією Англія отримала міжнаціональний і міжконфесійний конфлікт, сепаратистські угруповання і тероризм [8, с. 241].

Колонізація Ірландії супроводжувалася насадженням чужої ірландцям релігії та зміною етнічного складу острова. Англійський король Генріх VIII розірвав взаємини з Римом і заснував англіканську церкву в 1534 р., яка підпорядковувалася не Папі Римському, а англійським монархам. Реформація в Англії як релігійна боротьба проти католицької церкви і папської влади напряду стосувалася Ірландії, позаяк використовувалася англійським монархом для подальшого підкорення острова. В такий спосіб у Ірландії на цілі століття були закладені підвалини релігійного, етноконфесійного конфлікту за участю двох церков: офіційної протестантської англіканської та неофіційної католицької, яка зазнавала переслідування з боку англійської влади, однак визнавалася і сповідувалася більшістю населення Ірландії.

Також Англія активно проводила політику зміни етнічного складу Ірландії і найбільших успіхів у цьому досягла сама в провінції Ольстер, заохочуючи переселення населення до Ірландії з Англії та Шотландії. Землі конфісковувалися у місцевого населення та передавалися у власність переселенцям. Ірландці-католики відповідали на таку недемократичну, з сучасної точки зору,

колонізаторську етнополітику масовими повстаннями. На знак протесту щодо такої політики в ході визвольної боротьби 1642 р. було створено Ірландську католицьку конфедерацію, яка відновила зв'язок із Римом. Проіснувало це державне утворення аж до завоювання Ірландії О. Кромвелем у 1649 р. і протягом цих років контролювало дві третини території о. Ірландія за винятком кількох протестантських анклавів у Ольстері, Манстері та Ленстері.

На кінець XVIII ст. вже близько половини населення Ірландії становили англійські протестанти-переселенці, а ірландці-католики були позбавлені всіх політичних та громадянських прав, однак активно вимагали від британської влади надання автономії. Боротьба за свою церкву, за право вільно сповідувати католицизм стала основою національної боротьби та спротиву, який чинився ірландцями протестантській Англії. Перші спроби формування демократичної Ірландської республіки, натхненної прикладами Французької революції та Американської війни за незалежність, були здійснені наприкінці XVIII ст. товариством «Об'єднані ірландці», які спочатку вимагали реформування державного устрою. В 1798 р. «Об'єднані ірландці» підняли Ірландське повстання з метою повалення монархічного правління Лондона в Ірландії і створення незалежної Ірландської Республіки.

Як зауважує К. Горбатюк, після придушення повстання товариства «Об'єднані ірландці» розпочався новий етап британської політики щодо Ірландії, суть яка полягала в протиставленні Ольстера, де переважало протестантське населення, як форпосту боротьби з рухом за незалежність, решті католицької Ірландії [8, с. 242]. Посилювалися соціально-економічні відмінності між двома регіонами: поки Ірландія була аграрним сировинним придатком Великої Британії, в Ольстері (Північній Ірландії) спостерігалось економічне піднесення. Протягом XIX ст. ірландці неодноразово вдавалися до різноманітних спроб підвищення статусу – від розширення самоуправління (автономії) під час реформування Сполученого Королівства до здобуття незалежності та створення власної держави. Зрештою, їм це вдалося після війни за незалежність Ірландії у ході збройного конфлікту між самопроголошеною Ірландською Республікою та Великою

Британією в 1919-1921 рр. У 1919 р. частина депутатів британського парламенту оголосила себе парламентом Ірландії, ухвалила декларацію про суверенітет Ірландії, проголосила Ірландську Республіку і зажадала негайного виведення британських військ з її території. В ході війни остаточно оформився політичний розкол Ірландії на Південну і Північну Ірландію. Південна Ірландія отримала незалежність від Великої Британії у статусі британського домініона, за винятком шести північно-східних графств Ольстера (Північної Ірландії), яка залишилася у складі Сполученого Королівства [9, с. 4]. Цей територіальний розподіл став причиною ескалації Ольстерського конфлікту в ХХ ст. Відносини між католицькою меншиною та протестантською більшістю в Північній Ірландії були дуже напруженими, супроводжувалися не лише етнічним та релігійним розколом, а й соціально-економічними диспропорціями в розвитку двох громад, беручи до уваги домінування протестантів-вихідців із Британії в економіці, що проявлялося в дискримінації католиків у всіх сферах життя.

Остаточно незалежність Республіка Ірландія як суверенна держава здобула в 1949 р. Протягом ХХ ст. в Північній Ірландії вирували процеси формування національної самосвідомості ірландців і англійців паралельно з етноконфесійними процесами посилення розколу між католиками та протестантами — обидва рівні ідентичності накладалися один на одного взаємопідсилюючись [10]. Поступово дедалі більшої популярності в середовищі ворогуючих сторін набували праворадикальні організації, зокрема Ірландська Республіканська Армія та Помаранчевий орден. Позиція ірландських католиків полягала у прагненні територіального самовизначення шляхом об'єднання Північної Ірландії з Республікою Ірландією, натомість протестанти намагалися зберегти регіон у складі Великої Британії.

Етнополітичний конфлікт розгортався переважно в парамілітарній та політичній площинах. У 1950-60-х роках Ірландська Республіканська Армія влаштувала диверсії і теракти по всій території Північної Ірландії. Дії ІРА спричинили напруження між католиками і протестантами, яке вилилося в прямі зіткнення, наслідком чого стало введення британських військ до Пів-

нічної Ірландії. Велика Британія вдавалася до різноманітних механізмів урегулювання етнополітичного конфлікту, однак всі вони нашоувувалися на спротив ірландців-католиків. У 1972 р. парламент Північної Ірландії було розпущено, а в регіоні було введено режим прямого правління Лондона, що призвів до жорсткого спротиву ірландців-католиків із застосуванням зброї та терактів. Піком ескалації вважаються події «Кривавої неділі» (30 січня 1972 р.), під час яких британські війська розстріляли демонстрацію католиків, організовану на захист громадянських прав у Північній Ірландії, вбивши 13 беззбройних осіб, включаючи неповнолітніх [11, р. 307]. Загалом же протягом тридцяти років етнополітичного конфлікту загинули понад 3500 осіб.

Хоча британській владі до середини 70-х років вдалося нейтралізувати радикальне керівництво ІРА, від організації відкололася Тимчасова Ірландська Республіканська Армія, яка розпочала терористичну діяльність за межами Північної Ірландії (найрезонансніші теракти – вибух біля будівлі парламенту в Лондоні в 1974 р., два вибухи під час параду британських військових у Гайд-парку та Ріджентс-парку в 1982 р.). Сторони неодноразово вдавалися до спроб мирного врегулювання етнополітичного конфлікту, але очікуваних результатів вони не принесли. Першою успішною спробою налагодити діалог Великої Британії та Ірландії у сфері врегулювання етнополітичного конфлікту слід вважати Англо-Ірландську угоду 1985 р., яка підтверджувала належність території Північної Ірландії до Великої Британії доти, доки це підтримує більшість її населення. Угода передбачала виведення британських військ з Північної Ірландії та проведення регулярних консультацій на рівні урядів двох країн. Однак у 90-х роках перемир'я перервала низка терактів, здійснених новою парамілітарною Справжньою Ірландською Республіканською Армією (Real IRA).

Затяжний конфлікт настільки виснажив обидві сторони, що в 1998 р. між британським та ірландським урядом було укладено Белфастську угоду (інша назва – Страсноп'ятнична угода), схвалену спочатку більшістю партій Північної Ірландії, а згодом і населенням на референдумі. Згідно з домовленостями: 1) Північна Ірландія залишилася частиною Великої Британії, але в майбутньому регіон отримав право більшістю голосів вирішити

свою територіальну належність; 2) були сформовані нові інституційні форми діалогу та співпраці сторін (Північноірландська Асамблея – вирішення економічних і соціальних проблем, Рада міністрів Півночі й Півдня – взаємодія між різними частинами о. Ірландія, Британо-Ірландська Рада – взаємовідносини між усіма органами Великої Британії та Ірландії); 3) парамілітарні організації повинні роззброїтися, а політичні угруповання зобов'язалися використовувати лише мирні та демократичні способи діяльності [12, р. 217].

Однак Белфастська угода лише знизила напругу, позаяк міжконфесійний та міжетнічний розкол досі не подолано, вищезгадані інституції не користуються підтримкою католицької громади, процес роззброєння затягнувся – у Північній Ірландії продовжують діяти протестантські та католицькі парамілітарні організації, зокрема окремі течії ІРА. Це створює підґрунтя для відновлення конфлікту в майбутньому.

На загрозу відновлення конфлікту в Північній Ірландії вказує Independent Reporting Commission (Незалежна комісія звітності), запроваджена урядами Великої Британії та Ірландії, у своїй другій доповіді (кінець 2019 р.) щодо моніторингу воєнізованих угруповань у Північній Ірландії. За твердженням аналітиків, наслідки Brexit викликають серйозне занепокоєння, оскільки поліція по обидва боки ірландського кордону заявила, що вихід Великої Британії з ЄС ставить під загрозу безмитну торгівлю через кордон і може призвести до розпалювання насильства невеликими націоналістичними та релігійними парамілітарними угрупованнями, що продовжують діяти в країні попри врегулювання етнополітичного конфлікту в 1998 р. [13].

Відновлення прикордонного контролю в умовах залежності економік Республіки Ірландія і Північної Ірландії від вільного переміщення може призвести не лише до напруженості, а й актуалізувати ще одну проблему – об'єднання двох держав о. Ірландія. Оскільки Північна Ірландія, яка входить до складу Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, вийшла зі складу ЄС, тоді як Республіка Ірландія в ньому залишилася, а возз'єднання двох держав могло б розв'язати проблему кордону і покласти край Ольстерському етнополітичному конфлікту, породженому експансіоністською, недемократич-

ною британською політикою [14]. Останні парламентські вибори у Республіці Ірландія засвідчили зростання популярності політичної сили Sinn Féin («Ми самі по собі»), яка діє по обидва боки ірландського кордону і головним своїм політичним пріоритетом визначає об'єднання Північної Ірландії з Республікою Ірландія. Грунт для цього дедалі більш сприятливий: у Північній Ірландії зростає кількість прихильників возз'єднання з Республікою Ірландія, насамперед за рахунок збільшення католиків — їх кількість сягає критичної позначки 50-55% населення, вони перейшли зі статусу меншини в статус більшості. Нагадаємо, що Белфастська угода передбачає можливість такого возз'єднання шляхом загального північноірландського референдуму. Однак відкритим залишається питання, чи буде таке возз'єднання мирним і цивілізованим, враховуючи тривалу передісторію, велику кількість жертв та постійний збройний супровід Ольстерського етнополітичного конфлікту?

Членство в ЄС може розглядатися як чинник, що відіграє як інтеграційну, так і дезінтеграційну роль залежно від політичного та геополітичного контексту [15, с. 188]. Наразі ситуація виглядає такою, що відмова в будь-якій формі від встановлення жорсткого кордону з Республікою Ірландія після виходу Сполученого Королівства з ЄС ослабить конституційну силу союзу Північної Ірландії з Великою Британією, позаяк Північна Ірландія матиме особливий статус, а отже, посилить дезінтеграційні тенденції у державі, але знизить ризик відновлення Ольстерського етнополітичного конфлікту. Таким чином, Велика Британія опинилася перед складним вибором: 1) сприяти інтеграційним тенденціям між Північною Ірландією та Республікою Ірландія, відмовляючись від встановлення жорсткого кордону, цим самим нейтралізуючи невдоволення радикально налаштованих представників католицької і протестантської громад, яке може призвести до відновлення конфлікту; 2) ігнорувати конфліктогенний фактор та встановити жорсткий кордон, цим самим закладаючи підвалини для ескалації конфлікту. Втім обидва варіанти розвитку подій можуть призвести до возз'єднання Ірландії та припинення сепарації ірландського етносу, що в цьому випадку спростовує гіпотезу про деструктивний вплив етнополітичного конфлікту на етнос.

1. Картунов О.В. Соціально-політичні та етнополітичні аспекти глобалізації та глокалізації. *Національні культури у глобалізованому світі*: Зб. матер. всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Київ, 6-7 квітня 2017 р. Київ: КНУКіМ, 2017. С. 48-51. 2. Рымаренко Ю.І., Шкляр Л.Є., Рымаренко С.Ю. Етнoderzhavoznavstvo. Теоретико-методологічні засади: підручник. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 263 с. 3. Андрияш В. І. Етнополітичні процеси: аналіз наукової дефініції. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія Державне управління. 2011. Т. 176. Вип. 164. С. 83-88. 4. Правові механізми врегулювання етнополітичних конфліктів в Україні: наукова записка / Кресіна І. О., Кубальський О. Н., Стоєцький С. В., Стойко О. М., Шемшученко Ю. С., Явір В. А. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. 104 с. 5. Вітман К.М. Особливості виходу Великої Британії з ЄС: передісторія, перебіг та можливі наслідки Brexit. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 16. С. 86-90. 6. Ковач О. Ірландський «бек-стоп» як камінь спотикання на шляху виходу Британії з ЄС. *Радіо «Свобода»*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30198841.html>. 7. Потапейко П.О. Расклад и эволюция политических сил Северной Ирландии в период обострения конфликта (1969-1996 гг.) и на современном этапе (1997-2000 гг.). *Белорусский журнал международного права и международных отношений*. 2000. № 2. 74-81. 8. Горбатюк Е.С. Североирландский конфликт: некоторые особенности. *ПОЛИТЭКС*. 2014. Т. 3. № 3. С. 240-247. 9. Александрович Л. Конфлікт в Північній Ірландії: загрози ескалації. *Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива*. 2013. Вип. 3. С. 4-7. 10. Конфликт в Северной Ирландии. *Центр Льва Гумилева*. URL: <https://www.gumilev-center.ru/konflikt-v-severnoj-irlandii/>. 11. Conway B. Active remembering, selective forgetting, and collective identity: The case of Bloody Sunday. *Identity: An International Journal of Theory and Research*. 2003. № 4. 305-323. 12. Taylor R. The Belfast Agreement and the politics of consociationalism: A critique. *The Political Quarterly*. 2006. Vol. 77. № 2. P. 217-226. 13. Second Report, November 2019. *Independent Reporting Commission*. URL: https://www.ircmission.org/sites/irc/files/media-files/IRC%20-%202nd%20Report%202019_1.pdf. 14. Краев О. Реанімація конфлікту: чи стане Ірландія знову гарячою точкою. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/02/13/7106289/>. 15. Явір В.А. Етнополітична інтеграція та дезінтеграція у сучасному світі: політико-правовий концепт. Київ: Логос, 2018. 468 с.

References

1. Kartunov, O. (2017) Sotsial'no-politychni ta etnopolitychni aspekty hlobalizatsiyi ta hlokalizatsiyi. *Natsional'ni kul'tury u hlobalizovanomu sviti*: Zb. materialiv vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Kyiv, 6-7 kvitnya 2017 r.) Kyiv: KNUKіM, S. 48-51. (Ukr). 2. Rymarenko, Yu., Shklyar L. and Rymarenko S. (2001). Etnoderzhavoznavstvo. Teoretyko-metodolohichni zasady: pidruchnyk. Kyiv: In-t derzhavy i prava im. V. M. Korets'koho NAN

Ukrayiny, 263 s. (Ukr). **3.** Andriyash, V. (2011). Etnopolitychni protsesy: analiz naukovoyi definitysiyi. *Naukovi pratsi Chornomors'koho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyyevo-Mohylyans'ka akademiya»*. Seriya Derzhavne upravlinnya, 176 (164), S. 83-88. (Ukr). **4.** Kresina, I., Kubal's'kyy, O., Stoyets'kyy, S., Stoyko, O., Shemshuchenko Yu. and Yavir, V. (2011). Pravovi mekhanizmy vrehulyuvannya etnopolitychnykh konfliktiv v Ukraini: naukova zapyska. Kyiv: Instytut derzhavy i prava im. V. M. Korets'koho NAN Ukrainy, 104 s. (Ukr). **5.** Vitman, K. (2016). Osoblyvosti vykhodu Velykoyi Brytaniyi z EU: peredystoriya, perebih ta mozhlyvi naslidky Brexit. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, (16), S. 86-90. (Ukr). **6.** Kovach, O. (2019). Irlands'kyy «bek-stop» yak kamin' spotyknannya na shlyakhu vykhodu Brytaniyi z EU. *Radio «Svoboda»*, [online]. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/30198841.html>. (Ukr). **7.** Potapejko, P. (2000). Rasklad i jevoljucija politicheskikh sil Severnoj Irlandii v period obostrenija konflikta (1969-1996 gg.) i na sovremennom jetape (1997-2000 gg.). *Belorusskij zhurnal mezhdunarodnogo prava i mezhdunarodnyh otnoshenij*, 2, 74-81. (Rus). **8.** Horbatiuk, E. (2014). Severoyrlandskyy konflikt: nekotorye osobennosti. *POLYTJEKS*, 3 (3), S. 240-247. (Rus). **9.** Aleksandrovych, L. (2013) Konflikt v Pivnichniy Irlandiyi: zahrozy eskalatsiyi. *Mizhnarodni vidnosyny i turyzm: suchasnist' ta retrospektyva*, (3), S. 4-7. (Ukr). **10.** Konflikt v Severnoj Irlandii. (2018). *Centr L'va Gumileva*, [online]. Available at: <https://www.gumilev-center.ru/konflikt-v-severnojj-irlandii/>. (Rus). **11.** Conway, B. (2003). Active remembering, selective forgetting, and collective identity: The case of Bloody Sunday. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, (4), pp. 305-323. **12.** Taylor, R. (2006). The Belfast Agreement and the politics of consociationalism: A critique. *The Political Quarterly*, 77(2), pp. 217-226. **13.** Second Report, November 2019. *Independent Reporting Commission* [online]. Available at: https://www.ircommission.org/sites/irc/files/media-files/IRC%20-%202nd%20Report%202019_1.pdf. **14.** Krayev, O. (2020). Reanimatsiya konfliktu: chy stane Irlandiya znovu haryachoyu tochkoyu. *Yevropeys'ka pravda*, [online]. Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/02/13/7106289/>. (Ukr). **15.** Yavir, V. (2018) Etnopolitychna intehratsiya ta dezintehratsiya u suchasnomu sviti: polityko-pravovyy kontsept. Kyiv: Lohos, 468 s. (Ukr).

Vitman Kostantyn. Background and threat of Northern Ireland conflict resumption after Brexit

The conflict in Northern Ireland is studied as an example of a destructive ethnopolitical process and the threat of its resumption as well. The background of this long ethnopolitical and ethno-confessional confrontation in Europe, which dates back to the 12th century, is analyzed. The destructive ethnopolitical processes on the territory of the European Union, as one of the largest integrational entities in the world, have always been the subject of increased interest of the scientific community.

We propose to consider the conflict not in the narrow sense as a direct confrontation of the parts having incompatible interests, but in the broad - as a

process consisting of several phases. Ethnopolitical conflict is defined as a clash of interests, goals of different ethnic entities (nations, ethnicities, national minorities, ethnic groups, their organizations, associations, movements, political parties, individual states) among themselves in the sphere of ethnopolitical relations. Ethnopolitical conflicts are likely to arise where ethnoculturally diverse ethnic groups are united within one ethnopolitical system, and the European Union is precisely such an association.

In order to test the hypothesis of the destructive influence of particular ethnopolitical processes, namely conflicts, on the development of the ethnic group, the purpose of the article is to study the history of ethnopolitical conflict in Northern Ireland, the threat of its resumption after the UK's exit from the EU.

We have previously envisaged the resumption of the ethnopolitical conflict in Northern Ireland, which is part of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, in its desire to unite with the Republic of Ireland. While the Republic of Ireland and the United Kingdom remained EU members, there was no need for reunification, but after Brexit, the situation has changed dramatically. At least until the end of 2020, there will be a transitional period during which the UK will continue to apply EU laws but will no longer be represented in the EU institutions.

The threat of conflict resumption in Northern Ireland is indicated by the Independent Reporting Commission, introduced by the governments of the United Kingdom and Ireland in its second report (late 2019) on the monitoring of paramilitary groups in Northern Ireland. According to analysts, the effects of Brexit are of grave concern as police on both sides of the Irish border say Britain's withdrawal from the EU threatens duty-free trade across the border and could spark violent violence by small nationalist nations and political parties despite the settlement of the ethnopolitical conflict in 1998.

After leaving the EU, Great Britain faced a difficult choice: 1) to promote integration trends between Northern Ireland and the Republic of Ireland, refusing to establish a rigid border, thereby neutralizing the discontent of the radical representatives of the Catholic and Protestant communities; 2) ignore the conflict factor and establish a rigid border, directly contributing to the escalation of the conflict. However, both scenarios may ultimately lead to the reunification of Ireland.

Key words: Northern Ireland, Great Britain, Ireland, European Union, ethnopolitical conflict.